

BOEK A A N K O N D I G I N G.

Prof. Dr. R. DEMME, *22ter medicinischer Bericht über die Thätigkeit des JENNER'schen Kinderspitales in Bern im Laufe des Jahres 1884.*

Een rijken inhoud van belangrijke ziektegevallen bevat dit verslag, waaraan DEMME in aangenamen vorm hier en daar beschouwingen vastknoopt, die ook in ruimeren kring de opmerkzaamheid ten volle verdienen, al betreuren wij het met hem, dat tijdsgebrek den schrijver verhinderde zijne mededeelingen eerder het licht te doen zien.

Na eenige noodzakelijke opgaven van administratieven aard komt schrijver tot het wetenschappelijk en voornaamste deel van zijnen arbeid. Allereerst vestigt hij de aandacht op de zoo menigvuldige recidieven van gewrichtstuberculose, vooral van die der kleinere gewrichten. Hij meent, dat deze slechts, maar dan ook met groote kans van slagen, kunnen voorkomen worden, indien men in staat is vroegtijdig hulp te verleen.

Ook dit jaar trof hem weder, hoe bij meerdere kinderen belemmering, stilstand of teruggang der intellectueele ontwikkeling werd waargenomen; bij velen van dezen meent hij verband te moeten zoeken tusschen deze verschijnselen en chron. alcoholisme der ouders (in de laatste 6 jaren vond hij dien samenhang in 29 van 53 gevallen), terwijl hij 21 lijdens aan epilepsie waarnam, waar geen andere oorzaak dan deze kon opgespoord worden.

Hij belooft in een volgend verslag nader daarop terug te zullen komen. Dit verslag wijdt hij voornamelijk aan *abusus spirituosorum*, door de kinderen zelve gemaakt en zijne voorbeelden toonen aan, dat althans in Zwitserland het misbruik groot is. Toch kan men wellicht ook in andere streken menige nuttige les uit DEMME's mededeelingen trekken. Vooral bij de behandeling van zieke kinderen heeft het misbruik op groote schaal plaats; de geneeskundigen dragen daarvan volgens DEMME de meeste schuld. Als geneesmiddel reeds in 1735 door JOHN BROWN aanbevolen, was de alcohol als zoodanig reeds lang verlaten, toen deze door de geneeskundigen der laatste decennien op nieuw werd beproefd en als geneesmiddel voor volwassenen en kinderen gepopulariseerd. Ruim 10 jaren geleden werd in het JENNER'sche kinderziekenhuis bijna geen enkel febricitierend kind aangetroffen, dat den alcohol ontliet; nadat het ook in de poliklinische behandeling was doorgedrongen, was de brug geslagen om het geliefde middel ook door leeken, bij allerlei ziekten, in groote hoeveelheid en in slechte hoedanigheid te zien aangewend. Thans wordt DEMME's polikliniek wegens digestie-stoornissen slechts door weinige kinderen bezocht, (ook voor zuigelingen geldt dit), die niet reeds eene belangrijke hoeveelheid cognac hebben verbruikt.

Na deze niet optimistische bespiegelingen geeft hij twee voorbeelden van interstitiële hepatitis; van geen van beide was eene andere oorzaak op te sporen dan alcoholisme en bij beide had het misbruik langen tijd bestaan. De ziektegeschiedenissen en sectie-verslagen worden nauwkeurig beschreven, terwijl DEMME verder aan de groote zeldzaamheid herinnert van cirrhosis hepatis bij kinderen, vrij van syphilis. Daarop volgen gevallen van neurosen, door

alcohol teweeg gebracht; o. a. vier van epilepsie. Aan twee daarvan gingen ziekten (enuresis nocturna en dyspepsie) vooraf, waartegen de ouders hadden gemeend, den alcohol te moeten beproeven; de beide andere volgden op eene acute alcohol-vergiftiging door het snoepen der kinderen van een bovenmatig hooge gift.

Een zwakke jongen van 5 jaren leed aan pavor nocturnus door het gebruik van een half glas wijn daags; staking daarvan had een tijdelijk herstel ten gevolge, doch een recidieve ontstond dadelijk na herhaling der alcohol-behandeling, door de ouders „ter versterking” ondernomen. Blijvend herstel werd pas bereikt, nadat de wijn voor goed was op zij gezet.

Niet minder duidelijk was door langdurig en geregeld gebruik van Malaga, later van Cognac, bij een 5jarig meisje chorea teweeg gebracht; éénmaal daags herhaalde giften van een half glas wijn gedurende weinige dagen waren voldoende om na vijf jaren een recidieve te voorschijn te roepen en een tweede recidieve volgde na het genot van bier gedurende weinige dagen.

Ter loops vermeldt DEMME nog een geval van prosopalgie en een van cardialgie, door dezelfde oorzaak bij zeer jonge kinderen ontstaan.

Schrijver ontveinst zich niet, dat het misbruik zeer verspreid en de door hem waargenomen gevolgen weinige zijn; toch blijkt uit die voorbeelden, dat, zij het dan ook weinige, kinderen zelfs na matige giften alcohol door ernstige neurosen aangetast worden. Van daar zijn strijd tegen het toedienen van spiritualia aan kinderen door leeken en ook door artsen, waar het zonder individualiseeren mocht geschieden. Antipyretisch daarenboven werken slechts te hooge giften, die de spijsvertering verlangzamen. Tot gewoon gebruik door kinderen worde de alcohol geheel verbannen; als geneesmiddel kan alcohol, doch slechts zeer zuivere, volgens nauwkeurig door den arts te bepalen indicaties toegediend, groot nut aanbrengen als respiratorisch voedsel (BINZ), dat vooral bij uitputtende ziekten de verbranding der weefselementen bespaart, en verder als excitans bij acute ziekten.

Nog worden eenige belangrijke gevallen van anderen aard medegedeeld, o. a. een van geïsoleerde tuberculose van de gland. thymus; een van genezen tuberculose der longen (patiënt stierf aan poliartthritis rheumatica met endocarditis); een ander van perityphlitis door perforatie van een tuberculeus ulcus van het coecum, eigenaardig wegens het gemis van verdere tuberculeuse symptomen en wegens de waarschijnlijkheid der infectie door de zoogende moeder; een van schedel-fractuur met opvolgende (traumatische) geïsoleerde miliair-tuberculose van de pia mater aan de basis cerebri, allen door het onderzoek naar bacillen en door de autopsie gecontroleerd.

Met deze vormen eene atropine-vergiftiging met diagnostische moeilijkheden; eene sublimaat-intoxicatie na besproeiing van een brandwond, viermaal om den anderen dag met eene oplossing van $\frac{1}{2000}$ verricht; een congenitale strictuur van het rectum en eene aangeborene hemiatrophia facialis, op abnormale intra-uterine drukking wegens te geringe hoeveelheid vruchtwater teweeg gebracht, met gevallen van idiopathische hemiglossitis, volgens schrijver aan herpes zoster verwant, den voornaamsten inhoud van dit verslag, dat het bewijs levert, hoe DEMME zijn rijk materiaal tot nut der lijdenden en tot vooruitgang der wetenschap blijft aanwenden.

S. K. HULSHOFF.